

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 395/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, zastúpenej advokátskou kanceláriou verita, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, IČO 35 940 875, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jozef Novák, proti rozsudkom Okresného súdu Humenné č. k. 11 C 187/2015-140 z 11. októbra 2018 a Krajského súdu v Prešove č. k. 22 Co 54/2019-193 zo 14. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkami Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 187/2015-140 z 11. októbra 2018 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 22 Co 54/2019-193 zo 14. mája 2020 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“ alebo spolu aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie (bez bližšieho určenia, pozn.).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalovaná úspešná v spore o vypratanie nehnuteľnosti. Žalobca v danom spore ako neúspešná strana konania

bol zaviazaný zaplatiť sťažovateľke na účet právneho zástupcu trovy konania v sume 2 027,41 eur. Žalobca súdom uloženú povinnosť po predchádzajúcej dohode v splátkach splnil. Neskôr žalobca uspel v konaní pred ústavným súdom s podanou ústavnou sťažnosťou namietajúcou porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) práve rozhodnutím krajského súdu. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 155/2013 z 12. septembra 2013 rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žaloby, zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Následne krajský súd zrušil prvoinštančné rozhodnutie a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie.

3. Po zrušení oboch rozhodnutí v merite veci žalobca požiadal listom z 11. februára 2015 sťažovateľku o zaplatenie sumy 2 027,41 eur do 25. februára 2015 vzhľadom na to, že právny dôvod, na základe ktorého žalobca uvedenú sumu trov konania uhradil, odpadol. Sťažovateľka požadovanú sumu neuhradila a žalobca podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 2 027,42 eur s príslušenstvom z titulu vzniku bezdôvodného obohatenia.

4. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 2 027,41 eur spolu s úrokom z omeškania. V prevyšujúcej časti – 0,01 eur okresný súd žalobu zamietol, čo odôvodnil obsahom žaloby, poukazujúc na to, že išlo o písársku chybu. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že medzi konkrétne skutkové podstaty bezdôvodného obohatenia patrí plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol, a že okamihom odpadnutia právneho dôvodu sa poskytnuté plnenie stáva bezdôvodným obohatením. Okresný súd tiež zdôraznil, že náhrada trov konania ako peňažný nárok priznaný súdom je priznaná a patrí strane v konaní, nie právnenému zástupcovi. Účet advokáta je iba súdom určeným platobným miestom. Okresný súd argument sťažovateľky o tom, že žalovanú sumu zaplatila advokátovi, nevyhodnotil ako opodstatnený a uviedol, že v danej veci bolo rozhodujúce to, že právny titul odpadol. Napokon okresný súd uzavrel, že *„V prípade zrušenia rozhodnutia súdu, na základe ktorého boli platené trovy konania druhej strane, je strana sporu povinná na požiadanie vrátiť plnenie. Ak tak neurobí bezdôvodne sa obohacuje, nemá právny titul na zadržiavanie týchto prostriedkov, keď odpadne právny dôvod na základe ktorého ich prijala.“*

5. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie z dôvodu, že prvoinštančné rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľka v odvolaní tvrdila, že neboli naplnené zákonné predpoklady bezdôvodného obohatenia, keďže na jej strane nedošlo k navýšeniu majetku, pretože uvedenými finančnými prostriedkami hradila právne zastupovanie v predmetnej veci. Vzhľadom na to, že sťažovateľka nezískala majetkový prospech na základe úhrady trov konania, nemôže byť ani povinným subjektom záväzkového vzťahu. Sťažovateľka tvrdila, že nemôže niesť zodpovednosť za chybné rozhodnutie súdu, ktoré bolo zrušené ústavným súdom. Tiež uviedla, že smerodajným nie je to, či právny dôvod odpadol, ale či došlo k zväčšeniu jej majetku.

6. Krajský súd odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd uviedol: *«Účastníkmi procesnoprávných vzťahov*

v občianskom sporovom konaní (respektíve v súčasnosti stranami sporu) sú žalobca a žalovaný. Uvedené platí aj na vzťahy vznikajúce pri náhrade trov konania. Právnomu zástupcovi v sporovom konaní pred súdom v minulosti Občiansky súdny poriadok a v súčasnosti rovnako ani CSP nepriznáva postavenie účastníka konania, respektíve strany sporu, jeho status v konaní (ako splnomocniteľa) vyplýva len zo vzťahu s tým účastníkom, ktorého v konaní zastupuje na základe plnomocenstva. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR 5Mcd0/9/2008 zo dňa 26.1.2010 „ak je účastník zastúpený advokátom a bola mu prisúdená náhrada trov konania, účastník, ktorý bol zviazaný, je povinný ju zaplatiť na účet advokáta, a to bez zreteľa na to, či trovy vynaložil priamo účastník alebo ich za neho hradil advokát; prípadné vzájomné nároky sú samostatným vzťahom advokáta a klienta (účastníka). V takomto prípade je advokát len platobným miestom na zaplatenie náhrady trov konania priznaných účastníkovi konania.“ V rozsudkoch Okresného súdu Humenné č.k. 12C/54/2011-79 ako aj Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/80/2012 zo dňa 25.10.2012 bolo v súvislosti s náhradou trov konania výslovne určené, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej trovy prvostupňového aj odvolacieho konania. Z uvedeného jasne vyplýva, kto je oprávneným a kto povinným subjektom. Z následnej formulácie ukladajúcej povinnosť zaplatiť náhradu trov konania na účet právneho zástupcu žalovanej vyplýva len to, že účet advokáta je len platobným miestom pre splnenie uloženej povinnosti vtedy oprávneného účastníka.» Na základe uvedených záverov krajský súd zhodnotil, že „... subjektom hmotnoprávnej povinnosti je účastník, ktorému bola náhrada trov konania priznaná, nie jeho právny zástupca (advokát). Ak je účastník zastúpený advokátom a bola mu prisúdená náhrada trov konania, účastník, ktorý bol zviazaný na náhradu trov konania je povinný zaplatiť ich na účet advokáta. Prípadné vzájomné nároky sú vnútorným vzťahom účastníka a advokáta tak, ako správne konštatoval súd prvej inštancie. Advokát v tomto prípade vystupuje iba ako určené platobné miesto na zaplatenie náhrady trov konania, čo ale neznamená, že sa stáva účastníkom konania... žalovaná má v spore pasívnu legitímáciu, pretože získala majetkový prospech na základe právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol a preto je povinná ho vydať. Zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je objektívneho charakteru, a predpokladom jeho vzniku nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, podstatné je iba to, že stav obohatenia vznikol.“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zotrvala v argumentácii, že u nej k bezdôvodnému obohateniu nemohlo dôjsť, keďže nezískala žiaden majetkový prospech, v ktorého dôsledku by sa jej majetok navýšil. V tejto súvislosti v ústavnej sťažnosti uviedla, že „... súd prvej inštancie ako aj odvolací súd na základe svojho konštatovania nesprávne vyhodnotil, že sťažovateľka získala majetkový prospech a že tým vznikol stav obohatenia, a to aj napriek tomu, že sme v konaní poukázali na skutočnosti preukazujúce tvrdenia sťažovateľky, že bezdôvodné obohatenie nevzniklo a sťažovateľka nie je v predmetnej právnej veci pasívne legitimovaná.“.

8. Na základe uvedeného sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutia za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou požaduje vyslovenie porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu, ktorým bola zaviazaná zaplatiť sumu 2 027,41 eur s príslušenstvom z dôvodu bezdôvodného obohatenia, a tiež rozsudkom krajského súdu, ktorý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

III.1. K porušeniu práv napadnutým rozsudkom okresného súdu:

10. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku okresného súdu, vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ako z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

12. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu právam sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

III.2. K porušeniu práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

13. V rámci predbežného prerokovania tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd so zreteľom na sťažovateľkou uplatnenú argumentáciu konštatuje, že ústavnú sťažnosť je potrebné aj v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie ústavným súdom.

14. Sťažovateľka totiž v ústavnej sťažnosti sama uviedla, že vo svojej právnej veci podala dovolanie a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 206/2021 z 24. marca 2022 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) k ústavnej sťažnosti aj priložila. Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka podala dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Zároveň z neho vyplýva, že sťažovateľka v dovolaní predniesla totožnú argumentáciu ako v ústavnej sťažnosti a predtým aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu (nedostatočné odôvodnenie, otázka pasívnej legitímácie, naplnenie znakov bezdôvodného obohatenia). Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky uznesením odmietol a konštatoval, že napadnutý rozsudok krajského súdu (aj v spojení s rozsudkom okresného súdu) je dostatočne odôvodnený a že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností či skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo.

15. Ústavný súd, poukazujúc na citované časti napadnutých rozhodnutí i odkazujúc na závery uznesenia najvyššieho súdu (ktoré sťažovateľka ústavnou sťažnosťou nenapadla), navyše konštatuje, že najvyšší súd sa vo svojom uznesení (hoci ním dovolanie sťažovateľky odmietol) všetkými relevantnými námietkami sťažovateľky podrobne a ústavne udržateľným spôsobom zaoberal. Rovnako aj krajský súd v napadnutom rozsudku celkom jasne, dostatočne zrozumiteľne a obsiahlo zdôvodnil záver o tom, prečo u sťažovateľky došlo k bezdôvodnému obohateniu vo vzťahu k žalobcovi a z akého dôvodu.

16. Berúc do úvahy závery rozsudku krajského súdu i uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom opakovane predostiera argumenty, ktoré už boli najvyšším súdom riadne vyriešené, a teda v tomto bola právam sťažovateľky ústavnoprávna ochrana (čl. 127 ods. 1 ústavy) poskytnutá.

17. Vzhľadom na prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako celok podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu